

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

23. května 2019*

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Azylová politika –
Doplňková ochrana – Směrnice 2011/95/EU – Článek 19 – Odnětí statusu doplňkové ochrany –
Pochybení správního orgánu týkající se skutkových okolností“

Ve věci C-720/17,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud, Rakousko) ze dne 14. prosince 2017, došlým Soudnímu dvoru dne 28. prosince 2017, v řízení

Mohammed Bilali

proti

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení E. Regan, předseda senátu, C. Lycourgos (zpravodaj), E. Juhász, M. Ilešič a I. Jarukaitis, soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za M. Bilaliho N. Lorenz, Rechtsanwältin,
- za rakouskou vládu G. Hessem, jako zmocněncem,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehérem, G. Koósem a G. Tornyaim, jako zmocněnci,
- za nizozemskou vládu M. H. S. Gijzen a M. K. Bulterman, jako zmocněnkyněmi,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za vládu Spojeného království R. Fadoju, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s D. Blundellem, barrister,

* Jednací jazyk: němčina.

– za Evropskou komisi M. Condou-Durande a S. Grünheid, jako zmocněnkyněmi,
po vypsání stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 24. ledna 2019,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 19 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).
- 2 Žádost byla podána v rámci sporu mezi Mohammedem Bilalim a Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (Spolkový cizinecký a azylový úřad, Rakousko) ohledně odnětí statusu osoby požívající doplňkové ochrany přiznaného M. Bilalimu.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Úmluva o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána dne 28. července 1951 v Ženevě [*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 189, s. 137, č. 2545 (1954)], vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954. Tato úmluva byla doplněna a pozměněna Protokolem týkajícím se právního postavení uprchlíků, který byl uzavřen v New Yorku dne 31. ledna 1967 a vstoupil v platnost dne 4. října 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“).
- 4 Článek 1 této úmluvy poté, co v odstavci A mimo jiné definuje pojem „uprchlík“, v odstavci C stanoví:
„Tato úmluva pozbývá platnosti pro jakoukoli osobu spadající pod podmínky odstavce A, jestliže:
 - 1) se dobrovolně znovu postavila pod ochranu země své státní příslušnosti; nebo
 - 2) potom, co ztratila státní příslušnost, znovu ji dobrovolně nabyla; nebo
 - 3) nabyla novou státní příslušnost a nachází se pod ochranou země své nové státní příslušnosti; nebo
 - 4) dobrovolně se znovu usadila v zemi, kterou opustila, nebo do které se nevrátila z obav před pronásledováním; nebo
 - 5) nemůže dále odmítat ochranu země své státní příslušnosti, poněvadž okolnosti, pro které byla uznána uprchlíkem, tam přestaly existovat.Tento odstavec se nevztahuje na uprchlíka spadajícího pod odstavec A/1/tohoto článku, který je schopen uvést pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti naléhavé důvody podložené předcházejícím pronásledováním.
- 6) je-li osobou bez státní příslušnosti, je uprchlík schopen vrátit se do země svého bývalého pobytu, poněvadž okolnosti, pro které byl uznán uprchlíkem, tam přestaly existovat.

Tento odstavec se nevztahuje na uprchlíka spadajícího pod odstavec A/1/tohoto článku, který je schopen uvést naléhavé důvody podložené předchozím pronásledováním pro odmítnutí návratu do země svého bývalého pobytu.“

Unijní právo

Směrnice 2011/95

5 Body 3, 8, 9, 12 a 39 odůvodnění směrnice 2011/95 uvádí:

„(3) Evropská rada se na zvláštním nasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 dohodla, že bude pracovat na vytvoření společného evropského azylového systému, založeného na úplném uplatňování a začlenění ženevské Úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 (dále jen ‚Ženevská úmluva‘) ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967 (dále jen ‚protokol‘), čímž potvrdila zásadu nenavracení a zajistila, aby nikdo nebyl vrácen zpět tam, kde by byl vystaven pronásledování.

[...]

(8) V Evropském paktu o přistěhovalectví a azylu, přijatém ve dnech 15. a 16. října 2008, Evropská rada konstatovala, že stále přetrvávají značné rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o poskytování ochrany a o její formy, a vyzvala k přijetí nových iniciativ pro dokončení zavedení společného evropského azylového systému, které je stanoveno v Haagském programu, čímž bude zaručena vyšší úroveň ochrany.

(9) Ve Stockholmském programu Evropská rada potvrdila svůj závazek dosáhnout cíle, jímž je vytvořit v souladu s článkem 78 [SFEU] nejpozději do roku 2012 společný prostor ochrany a solidarity založený na společném azylovém řízení a jednotném statusu osob, jimž byla poskytnuta mezinárodní ochrana.

[...]

(12) Hlavním cílem této směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit minimální úroveň výhod poskytovaných těmto osobám ve všech členských státech.

[...]

(39) V reakci na výzvu vyslovenou Stockholmským programem ke stanovení jednotného statusu pro uprchlíky nebo osoby mající nárok na doplňkovou ochranu a s výjimkou nutných a objektivně odůvodněných případů by osobám, které mají nárok na status doplňkové ochrany, měla být udělena stejná práva a výhody, jaké podle této směrnice náleží uprchlíkům, a měly by se na ně vztahovat stejné podmínky způsobilosti.“

6 Článek 2 této směrnice stanoví:

„Pro účely této směrnice se rozumí

a) ‚mezinárodní ochranou‘ postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);

[...]

- f) „osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“, státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotýčné země;
- g) „statusem doplňkové ochrany“ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu;
- h) „žádostí o mezinárodní ochranu“ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice a o níž lze požádat samostatně;

[...]“

7 Článek 3 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy mohou zavést nebo zachovávat příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení uprchlíka nebo osob, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a pro určování obsahu mezinárodní ochrany, jsou-li slučitelné s touto směrnicí.“

8 Článek 14 této směrnice, nadepsaný „Odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení platnosti postavení uprchlíka“, stanoví:

„1. Pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu podané po vstupu směrnice [Rady] 2004/83/ES [ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2004, L 304, s. 12; Zvl. vyd. 19/07, s. 96)] v platnost, členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti postavení uprchlíka přiznané vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již přestali být uprchlíkem v souladu s článkem 11.

2. Aniž je dotčena povinnost uprchlíka v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit všechny významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, jež má k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě členský stát, který postavení uprchlíka přiznal, že dotýčná osoba přestala být uprchlíkem nebo nikdy nebyla uprchlíkem v souladu s odstavcem 1 tohoto článku.

3. Členské státy odejmou, ukončí nebo zamítnou prodloužení platnosti postavení uprchlíka státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, jestliže po přiznání postavení uprchlíka dotýčný členský stát zjistí, že

- a) dotýčná osoba měla být nebo je vyloučena z postavení uprchlíka podle článku 12;
- b) její nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností, včetně použití padělaných dokumentů, mělo na přiznání postavení uprchlíka rozhodující vliv.

4. Členské státy mohou odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti postavení přiznaného uprchlíkovi vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem, jestliže

- a) existují dostatečné důvody k tomu, aby byl považován za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází;

b) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.

5. V situacích uvedených v odstavci 4 se mohou členské státy rozhodnout nepřiznat postavení uprchlíka, jestliže toto rozhodnutí ještě nebylo přijato.

6. Osoby, na které se vztahují odstavce 4 a 5, jsou způsobilé k právům uvedeným v člancích 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevské úmluvy nebo podobným právům, pokud se nacházejí v dotyčném členském státě.“

- 9 Kapitola V směrnice 2011/95, nadepsaná „Podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu“, obsahuje mimo jiné článek 15, nadepsaný „Vážná újma“, který stanoví:

„Vážnou újmu se rozumí

- a) trest smrti nebo poprava nebo
- b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo
- c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.“

- 10 Článek 16 této směrnice stanoví:

„1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, přestanou existovat nebo se změny do té míry, že ochrany již není třeba.

2. Při uplatňování odstavce 1 přihlížejí členské státy k tomu, zda je změna okolností natolik významná a dlouhodobá, že osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu, již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy.

3. Odstavec 1 se nevztahuje na osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu, jež je schopna uvést naléhavé důvody podložené předchozí vážnou újmu pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti, nebo je-li osobou bez státní příslušnosti, pro odmítnutí ochrany země svého dosavadního pobytu.“

- 11 Článek 18 uvedené směrnice stanoví:

„Členské státy přiznají status doplňkové ochrany státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání doplňkové ochrany podle kapitol II a V.“

- 12 Článek 19 této směrnice, nadepsaný „Odnětí, ukončení nebo zamítnutí prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany“, stanoví:

„1. Pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu podané po vstupu směrnice 2004/83/ES v platnost, členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany, který byl přiznán vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již dotyčná osoba přestala být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle článku 16.

2. Členské státy mohou odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany přiznané vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud dotyčná osoba po přiznání statusu doplňkové ochrany měla být podle čl. 17 odst. 3 vyloučena z možnosti získat doplňkovou ochranu.

3. Členské státy odejmou, ukončí nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, jestliže

- a) se po přiznání statusu doplňkové ochrany zjistí, že dotyčná osoba měla být nebo je vyloučena z možnosti získat doplňkovou ochranu podle čl. 17 odst. 1 a 2;
- b) její nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností, včetně použití padělaných dokumentů, mělo na přiznání statusu doplňkové ochrany rozhodující vliv.

4. Aniž je dotčena povinnost státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit všechny významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, které mají k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě členský stát, který status doplňkové ochrany přiznal, že dotyčná osoba přestala být nebo není osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle odstavců 1, 2 a 3 tohoto článku.“

Směrnice 2003/109

- 13 Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. 2003, L 16, s. 44; Zvl. vyd. 19/06, s. 272), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU ze dne 11. května 2011 (Úř. věst. 2011, L 132, s. 1) (dále jen „směrnice 2003/109“), stanoví v čl. 4 odst. 1a:

„Členské státy neudělí právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na základě mezinárodní ochrany v případě odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení mezinárodní ochrany podle čl. 14 odst. 3 a čl. 19 odst. 3 směrnice 2004/83/ES.“

- 14 Článek 9 odst. 3a směrnice 2003/109, jak byl doplněn směrnicí 2011/51, stanoví:

„Členské státy mohou odejmout právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v případě odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení mezinárodní ochrany podle čl. 14 odst. 3 a čl. 19 odst. 3 směrnice 2004/83/ES, pokud právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta bylo získáno na základě mezinárodní ochrany.“

Rakouské právo

- 15 Ustanovení § 8 Bundesgesetz über die Gewährung von Asyl (spolkový zákon o poskytování azylu), ve znění použitelném na skutkové okolnosti v původním řízení (dále jen „AsylG 2005“), stanoví:

„(1) Status osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu, je třeba přiznat cizinci,

1. který v Rakousku podal žádost o mezinárodní ochranu, když je tato žádost v souvislosti s přiznáním statusu uprchlíka zamítnuta nebo
2. kterému byl status uprchlíka odňat, pokud by vrácení, vyhoštění cizince z důvodu neoprávněného vstupu na státní území nebo deportování cizince do země jeho původu znamenalo skutečné nebezpečí porušení článku 2 [Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950], článku 3 [této úmluvy] nebo protokolů č. 6 nebo č. 13

k [této úmluvě], nebo by to pro něj jako civilistu mělo za následek vážné ohrožení života nebo nedotknutelnosti v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního konfliktu.

[...]

(6) Pokud nelze zemi původu žadatele o azyl určit, je třeba žádost o mezinárodní ochranu, pokud jde o status osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu, zamítnout. V takovém případě je třeba přijmout rozhodnutí o navrácení, není-li podle § 9 odst. 1 a 2 [zákona o řízení před Spolkovým úřadem pro migraci a azyl] protiprávní.

[...]“

16 Ustanovení § 9 AsylG 2005 stanoví:

„(1) Cizinci je třeba odejmout z moci úřední status osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu, pokud

1. nebyly nebo již nejsou splněny podmínky pro přiznání statusu doplňkové ochrany (§ 8 odst. 1);

[...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 17 Dne 27. října 2009 podal Mohammed Bilali, který uvádí, že je osobou bez státní příslušnosti, v Rakousku žádost o mezinárodní ochranu. Dne 15. března 2010 tuto žádost Bundesasylamt (Spolkový azylový úřad, Rakousko) zamítl. Dne 8. dubna 2010 Asylgerichtshof (azylový soud, Rakousko) vyhověl žalobě proti tomuto rozhodnutí a vrátil věc k novému přezkoumání.
- 18 Rozhodnutím ze dne 27. října 2010 Spolkový azylový úřad žádost M. Bilaliho o azyl zamítl, nicméně přiznal mu status osoby požívající doplňkové ochrany, přičemž konstatoval, že totožnost M. Bilaliho nebyla prokázána a pravděpodobně se jedná o alžírského státního příslušníka. Doplňková ochrana mu byla přiznána z toho důvodu, že v důsledku vysoké nezaměstnanosti, nedostatečné infrastruktury a přetrvávající nejistoty v Alžírsku by mohl být M. Bilali v případě návratu do této země vystaven nelidskému zacházení ve smyslu článku 3 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“).
- 19 Mohammed Bilali podal proti rozhodnutí, kterým byla jeho žádost o azyl zamítnuta, žalobu k Asylgerichtshof (azylový soud). Rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany mezitím nabylo právní moci.
- 20 Rozsudkem ze dne 16. července 2012 Asylgerichtshof (azylový soud) rozhodnutí o zamítnutí žádosti žalobce o azyl zrušil, přičemž poukázal zejména na to, že ohledně státní příslušnosti žalobce byly uvedeny pouze domněnky.
- 21 Spolkový úřad pro azyl rozhodnutím ze dne 24. října 2012 žádost o azyl, kterou podal M. Bilali, znovu zamítl. Nadto mu byl z moci úřední odňat status doplňkové ochrany, který mu byl přiznán dne 27. října 2010, a bylo mu odňato povolení k dočasnému pobytu, které mu bylo uděleno jako osobě požívající tohoto statusu. Tento úřad zamítl rovněž žádost o přiznání statusu doplňkové ochrany, jelikož M. Bilali je marocký státní příslušník, a přijal rozhodnutí o jeho navrácení, v němž je jako cílová země uvedeno Maroko.

- 22 Spolkový azylový úřad konstatoval, že podmínky pro přiznání doplňkové ochrany nebyly nikdy splněny. Z odpovědi poskytnuté informační službou o zemích původu vyplývá, že předpoklad, že zemí původu M. Bilaliho je Alžírsko, je nesprávný a že dotčený si může nárokovat jak marockou, tak mauritánskou státní příslušnost.
- 23 Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Rakousko) rozsudkem ze dne 21. ledna 2016 žalobu M. Bilaliho proti rozhodnutí ze dne 24. října 2012 částečně zamítl, mimo jiné v rozsahu, v němž se týkala ustanovení tohoto rozhodnutí, jimiž byl žalobci odňat status doplňkové ochrany. Zrušil však ustanovení uvedeného rozhodnutí nařizující navrácení žalobce do Maroka.
- 24 Pokud jde konkrétně o státní příslušnost M. Bilaliho, Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) konstatoval, že dotčený má dvojí státní příslušnost, marockou a mauritánskou, a opakovaně uvedl, že jeho rodina pochází z Maroka. Status osoby požívající doplňkové ochrany mu přitom byl přiznán s ohledem na skutečnost, že pochází z Alžírsko, takže podle tohoto soudu je správné, že mu tento status byl v souladu § 9 odst. 1 AsylG 2005 ve spojení s § 8 odst. 1 tohoto zákona odňat. Uvedený soud rovněž konstatoval, že odnětí povolení k dočasnému pobytu je důsledkem odnětí statusu osoby požívající doplňkové ochrany. Měl také za to, že nebylo prokázáno, že by M. Bilali byl v Maroku vystaven takovému ohrožení svého života nebo osoby, že by navrácení na hranice bylo v rozporu s článkem 3 EÚLP.
- 25 Mohammed Bilali podal proti tomuto rozsudku k předkládajícímu soudu opravný prostředek „Revision“.
- 26 Uvedený soud nejprve poukazuje na to, že status osoby požívající doplňkové ochrany byl M. Bilalimu přiznán rozhodnutím Spolkového azylového úřadu ze dne 27. října 2010 z toho důvodu, že je alžírským státním příslušníkem. Upřesňuje, že toto rozhodnutí nabylo právní moci, avšak rozhodnutím ze dne 24. října 2012 tento úřad M. Bilalimu status doplňkové ochrany odňal, a to z faktických důvodů, které vyšly najevo při šetření vedeném poté, co byl tento status přiznán. Podle předkládajícího soudu nic nenásvědčuje tomu, že prodlení se shromažďováním informací bylo možné přičítat M. Bilalimu. Naopak, dotčený několikrát uvedl, že nemá alžírské státní občanství a je osobou bez státní příslušnosti. Předkládající soud dále poukazuje na to, že z rozsudku, proti kterému k němu byl podán opravný prostředek, neplyne, že „právně relevantní okolnosti“ se od přiznání statusu doplňkové ochrany M. Bilalimu změnily.
- 27 Předkládající soud v tomto ohledu konstatuje, že Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) vycházel z § 9 odst. 1 bodu 1 AsylG 2005, podle něhož je třeba z moci úřední odejmout status osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu, přiznaný cizinci, pokud nebyly nebo již nejsou splněny podmínky pro přiznání tohoto statusu. Podle předkládajícího soudu se na jím projednávanou věc vztahuje první alternativa uvedená v tomto ustanovení, tedy ta, že podmínky přiznání statusu nebyly splněny ke dni rozhodnutí o přiznání. Uvedený soud poukazuje na to, že pokud má příslušný orgán v úmyslu tento status odejmout z moci úřední na základě této první alternativy, toto ustanovení nijak nerozlišuje podle toho, zda podmínky pro přiznání tohoto statusu nebyly splněny, protože žadatel nebyl způsobilý být chráněn, nebo proto, že ochranu nepotřeboval. Uvedené ustanovení neobsahuje ani omezení v tom smyslu, že rozhodnutí o přiznání statusu může pozbýt jakékoliv právní moci pouze tehdy, pokud byl tento status získán podvodně. Do působnosti tohoto ustanovení tedy spadá i prostá chyba příslušných orgánů.
- 28 Uvedený soud však poukazuje rovněž na to, že čl. 19 odst. 3 písm. b) směrnice 2011/95 nezahrnuje případ odnětí statusu doplňkové ochrany pouze z toho důvodu, že orgány získaly nové informace. Z toho by mohlo vyplývat, že toto postavení nemůže být odňato – v případě, že skutkové okolnosti zůstanou nezměněny, a to navzdory pochybení orgánů, pokud jde o existenci některé ze skutečností odůvodňujících přiznání statusu – pokud oprávněný nenese odpovědnost za žádné z jednání uvedených v tomto ustanovení.

- 29 Tentýž soud nicméně konstatuje, že čl. 19 odst. 1 směrnice 2011/95 stanoví, že členské státy odejmou, ukončí nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany, pokud dotyčná osoba přestala být osobou, která na něj má nárok podle článku 16 uvedené směrnice, to znamená, pokud přestanou existovat okolnosti, které vedly k přiznání této ochrany. Takové znění může být podle předkládajícího soudu vykládáno v tom smyslu, že se jedná o okolnosti, které byly známy při přiznání ochrany, takže změna v informovanosti příslušných orgánů vede rovněž k zániku statusu doplňkové ochrany.
- 30 Za těchto podmínek se Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud, Rakousko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Brání ustanovení unijního práva, zejména čl. 19 odst. 3 směrnice 2011/95 [...], vnitrostátnímu ustanovení členského státu, které se týká možnosti odnětí statusu doplňkové ochrany, podle něhož lze rozhodnout o odnětí statusu doplňkové ochrany, aniž se změnily samotné skutkové okolnosti, které byly relevantní pro přiznání tohoto statusu, nýbrž změnily se pouze poznatky příslušného orgánu o těchto skutkových okolnostech, a přitom na přiznání statusu doplňkové ochrany nemělo rozhodující vliv nepopsání či opomenutí skutečností ze strany státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti?“

K předběžné otázce

- 31 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda článek 19 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby členský stát odňal status doplňkové ochrany, pokud tento status přiznal, aniž byly splněny podmínky pro jeho přiznání, na základě skutečností, které se následně ukázaly být nesprávné, a třebaže dotčené osobě nelze vytknout, že uvedený členský stát při této příležitosti uvedla v omyl.
- 32 Úvodem je třeba poznamenat, že ve věci v původním řízení bylo rozhodnutí o odnětí statusu osoby požívající doplňkové ochrany přijato dne 24. října 2012, zatímco lhůta pro provedení článku 19 této směrnice byla podle článku 39 směrnice 2011/95 stanovena na 21. prosince 2013.
- 33 Nicméně podle ustálené judikatury Soudního dvora se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou vnitrostátním soudem odmítnout pouze tehdy, je-li zjevné, že požadovaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 28. března 2019, *Idi*, C-101/18, EU:C:2019:267, bod 28 a citovaná judikatura).
- 34 V projednávaném případě předkládající soud projednává opravný prostředek „Revision“ podaný proti rozsudku Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud) ze dne 21. ledna 2016, kterým byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí o odnětí statusu osoby požívající doplňkové ochrany ze dne 24. října 2012. Za těchto okolností není zjevné, že výklad článku 19 směrnice 2011/95 nemá žádný vztah ke sporu projednávanému předkládajícím soudem.
- 35 Po tomto upřesnění je třeba zaprvé zdůraznit, že vzhledem k tomu, že směrnice 2011/95 byla přijata na základě zejména čl. 78 odst. 2 písm. b) SFEU, má mimo jiné zavést jednotný režim doplňkové ochrany (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. července 2018, *Alheto*, C-585/16, EU:C:2018:584, bod 88). Z bodu 12 odůvodnění uvedené směrnice ostatně vyplývá, že jedním z jejích hlavních cílů je zajistit, aby všechny členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují [rozsudky ze dne 13. září 2018, *Ahmed*, C-369/17, EU:C:2018:713, bod 37, jakož i ze dne 14. května 2019, *M a další* (Odnětí postavení uprchlíka), C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, bod 79].

- 36 V tomto ohledu z článku 18 směrnice 2011/95, ve spojení s definicí výrazu „osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu“ obsaženou v čl. 2 písm. f) této směrnice a definicí výrazu „status doplňkové ochrany“ obsaženou v jejím čl. 2 písm. g), vyplývá, že status doplňkové ochrany podle této směrnice musí být v zásadě přiznán každému státnímu příslušníku třetí země nebo každé osobě bez státní příslušnosti, kteří by v případě návratu do země svého původu nebo do země svého dosavadního pobytu byli vystaveni reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu ve smyslu článku 15 uvedené směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, bod 47).
- 37 Směrnice 2011/95 naproti tomu nepočítá s přiznáním statusu doplňkové ochrany jiným státním příslušníkům třetích zemí nebo osobám bez státní příslušnosti než těm, kteří jsou uvedeni v předchozím bodě tohoto rozsudku (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, bod 48).
- 38 Z předkládacího rozhodnutí přitom vyplývá, že příslušný rakouský orgán, který posuzoval žádost o mezinárodní ochranu podanou žalobcem v původním řízení, pochybil při určování jeho domnělé státní příslušnosti. Z uvedeného rozhodnutí rovněž vyplývá, že dotýčný nebyl nikdy vystaven, v případě návratu do země svého původu nebo do země svého dosavadního pobytu, reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu ve smyslu článku 15 uvedené směrnice.
- 39 Kromě toho, i když článek 3 uvedené směrnice umožňuje členským státům zavést nebo zachovat příznivější kritéria pro přiznání doplňkové ochrany, předkládající soud žádnou takovou vnitrostátní právní úpravu nezmiňuje.
- 40 Článek 19 směrnice 2011/95 stanoví případy, kdy členské státy mohou nebo musí odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany.
- 41 V této souvislosti je třeba zadruhé uvést, že čl. 19 odst. 3 písm. b) této směrnice počítá se ztrátou doplňkové ochrany pouze tehdy, pokud nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností ze strany dotčené osoby mělo rozhodující vliv na přiznání takového statusu. Nadto žádné jiné ustanovení uvedené směrnice výslovně nestanoví, že tento status musí nebo může být odňat, pokud – jako v případě dotčeném v původním řízení – bylo dotčené rozhodnutí o přiznání statusu přijato na základě chybných skutečností, bez nesprávného popsání nebo neuvedení skutečností ze strany dotčené osoby.
- 42 Zatřetí je třeba nicméně konstatovat, že článek 19 směrnice 2011/95 výslovně ani nevylučuje, že o status osoby požívající doplňkové ochrany lze přijít, pokud hostitelský členský stát zjistí, že tento status přiznal na základě nesprávných údajů, které nelze přičítat dotčené osobě.
- 43 Je proto nezbytné zkoumat, zda se, s ohledem na účel a celkovou systematiku směrnice 2011/95, na takovou situaci vztahuje některá z jiných příčin ztráty statusu doplňkové ochrany, jak jsou vyjmenovány v článku 19 směrnice 2011/95.
- 44 V tomto ohledu je třeba na prvním místě uvést, že Soudní dvůr již rozhodl, že přiznání nároku na postavení nebo status upravené ve směrnici 2011/95 státním příslušníkům třetích zemí, kteří se ocitli v situaci postrádající jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany, by bylo v rozporu s celkovou systematikou a s cíli této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. prosince 2014, M'Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 44). Situace osoby, která získala status doplňkové ochrany na základě nesprávných údajů, aniž kdy splňovala podmínky pro jeho získání, přitom nemá žádnou vazbu na logiku mezinárodní ochrany.

- 45 Ztráta statusu doplňkové ochrany za takových okolností je proto v souladu s účelem a celkovou systematikou směrnice 2011/95, a zejména s jejím článkem 18, podle něhož se doplňková ochrana přiznává pouze osobám, které splňují uvedené podmínky. Jestliže dotýčný členský stát nemohl tento status legálně přiznat, musí být tím spíše povinen jej odejmout, pokud se zjistí, že pochybil (viz obdobně rozsudek ze dne 24. června 2015, H. T., C-373/13, EU:C:2015:413, bod 49).
- 46 Na druhém místě je třeba zdůraznit, že čl. 19 odst. 1 směrnice 2011/95 stanoví, pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu podané, jako ve věci v původním řízení, po vstupu směrnice 2004/83 v platnost, že členské státy musí odejmout, ukončit platnost nebo zamítnout prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany, pokud státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestali být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle článku 16 směrnice 2011/95.
- 47 Podle tohoto čl. 16 odst. 1 státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti v zásadě přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, přestanou existovat nebo se změny do té míry, že ochrany již není třeba. Podle odstavce 2 uvedeného článku musí být taková změna okolností natolik významná a konečná, že dotčená osoba již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy ve smyslu článku 15 uvedené směrnice.
- 48 Již ze znění čl. 19 odst. 1 směrnice 2011/95 tedy plyne, že existuje příčinná souvislost mezi změnou okolností ve smyslu článku 16 této směrnice a nemožností dotčené osoby zachovat si status doplňkové ochrany, neboť její původní obava z vážné újmy ve smyslu článku 15 uvedené směrnice již není oprávněná (obdobně viz rozsudek ze dne 2. března 2010, Salahadin Abdulla a další, C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, bod 66).
- 49 I když podobná změna zpravidla vyplývá ze změny skutkových okolností ve třetí zemi, přičemž tato změna napravila příčiny, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, nic to nemění na tom, že článek 16 směrnice 2011/95 nestanoví výslovně, že je jeho působnost omezena na takový případ, a na tom, že změna poznatků hostitelského členského státu o osobní situaci dotčené osoby může stejně tak vést k tomu, že původní obava, že tato osoba bude vystavena vážné újmě ve smyslu článku 15 uvedené směrnice, ve světle nových informací, které má uvedený členský stát k dispozici, již není opodstatněná.
- 50 Je tomu tak ovšem pouze tehdy, pokud nové informace, které má hostitelský členský stát k dispozici, znamenají dostatečně významnou a konečnou změnu jeho poznatků o tom, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání statusu doplňkové ochrany.
- 51 Ze znění článku 16 ve spojení s čl. 19 odst. 1 směrnice 2011/95, s ohledem na celkovou systematiku a účel této směrnice, tedy vyplývá, že pokud má hostitelský členský stát k dispozici nové informace, které prokazují, že na rozdíl od jeho původního posouzení situace státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti, které přiznal doplňkovou ochranu, založeného na nesprávných skutečnostech, tato osoba nikdy nebyla vystavena nebezpečí vážné újmy ve smyslu článku 15 této směrnice, musí z toho tento členský stát vyvodit, že okolnosti, na základě kterých byl přiznán status doplňkové ochrany, se změnil natolik, že zachování tohoto statusu již není odůvodněné.
- 52 Okolnost, že pochybení, kterého se dopustil hostitelský členský stát při přiznání takového statusu, nelze přičítat dotčené osobě, nemůže změnit závěr, že tato osoba ve skutečnosti nikdy nebyla „osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“ ve smyslu čl. 2 písm. f) směrnice 2011/95, a nikdy tudíž nesplňovala podmínky odůvodňující přiznání statusu doplňkové ochrany ve smyslu čl. 2 písm. g) uvedené směrnice.
- 53 Za čtvrté je třeba zdůraznit, že takový výklad je podpořen četbou směrnice 2011/95 ve světle Ženevské úmluvy.

- 54 V tomto ohledu z čl. 78 odst. 1 SFEU vyplývá, že společná politika, kterou Unie vyvíjí v oblasti azylu, doplňkové ochrany a dočasné ochrany, musí být v souladu s Ženevskou úmluvou (rozsudek ze dne 13. září 2018, Ahmed, C-369/17, EU:C:2018:713, bod 37). Mimoto z bodu 3 odůvodnění směrnice 2011/95 plyne, že na základě závěrů Evropské rady z Tampere hodlal unijní normotvůrce zajistit to, aby byl evropský azylový systém, k jehož vymezení uvedená směrnice přispívá, založen na úplném uplatňování a začlenění Ženevské úmluvy (rozsudek ze dne 1. března 2016, Alo a Osso, C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 30).
- 55 Tyto úvahy jsou v zásadě relevantní pouze ve vztahu k podmínkám pro přiznání postavení uprchlíka a jeho obsahu, jelikož režim podle Ženevské úmluvy se vztahuje pouze na uprchlíky, a nikoli na osoby, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany. Body 8, 9 a 39 odůvodnění směrnice 2011/95 nicméně uvádějí, že unijní normotvůrce hodlal v reakci na Stockholmský program vytvořit jednotný status osob, jimž byla poskytnuta mezinárodní ochrana, a že zamýšlel osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany, přiznat stejná práva a výhody, jaké náleží osobám s postavením uprchlíka, s výjimkou nutných a objektivně odůvodněných případů (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. března 2016, Alo a Osso, C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, body 31 a 32).
- 56 Kromě toho je třeba uvést, že unijní normotvůrce se při vymezení příčin ztráty statusu doplňkové ochrany inspiroval pravidly platnými pro uprchlíky. Znění a struktura článku 19 směrnice 2011/95 týkajícího se ztráty statusu osoby požívající doplňkové ochrany se totiž podobají znění a struktuře článku 14 této směrnice týkajícího se ztráty postavení uprchlíka, který je zase inspirován čl. 1 odstavcem C Ženevské úmluvy.
- 57 Z toho plyne, že požadavky vyplývající ze Ženevské úmluvy musí být zohledněny při výkladu článku 19 směrnice 2011/95. V této souvislosti jsou zvláště relevantní dokumenty Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) vzhledem k roli svěřené UNHCR Ženevskou úmluvou (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 30. května 2013, Halaf, C-528/11, EU:C:2013:342, bod 44).
- 58 Přestože žádné ustanovení uvedené úmluvy výslovně nestanoví ztrátu postavení uprchlíka, pokud se následně ukáže, že toto postavení nemělo být nikdy přiznáno, UNHCR se nicméně domnívá, že v takovém případě musí být rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka v zásadě zrušeno (Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků v souladu s Úmluvou z roku 1951 a s Protokolem z roku 1967 týkajícím se právního postavení uprchlíků, 1992, bod 117).
- 59 Zapáté je třeba dodat, že ztráta statusu doplňkové ochrany podle čl. 19 odst. 1 směrnice 2011/95 neznamena záruku stanoviska k odlišné otázce, zda dotčená osoba ztrácí jakékoliv právo na pobyt v předmětném členském státě a může být vyhoštěna do země svého původu (viz obdobně rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 110).
- 60 V tomto ohledu je třeba především uvést, že – na rozdíl od ztráty statusu doplňkové ochrany podle čl. 19 odst. 3 písm. b) směrnice 2011/95 – ztráta tohoto statusu podle čl. 19 odst. 1 této směrnice nepatří mezi případy, kdy členské státy musí v souladu s čl. 4 odst. 1a směrnice 2003/109 odmítnout udělit osobám požívajícím mezinárodní ochrany právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů, ani mezi případy, kdy mohou členské státy podle čl. 9 odst. 3a směrnice 2003/109 uvedeným osobám odejmout právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidentů.
- 61 A dále, z čl. 2 písm. h) *in fine* směrnice 2011/95 vyplývá, že tato směrnice nebrání tomu, aby daná osoba žádala o „jinou formu ochrany“, která nespadá do její oblasti působnosti. Tato směrnice tedy připouští, že hostitelské členské státy mohou podle svého vnitrostátního práva přiznat vnitrostátní ochranu, s níž jsou spojena práva umožňující osobám, jež nemají status doplňkové ochrany, pobývat na území dotyčného členského státu. Přiznání takového statusu vnitrostátní ochrany členským státem však nespadá do oblasti působnosti této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, B a D, C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 116 až 118).

- 62 Je třeba ještě dodat, že při posouzení, které je třeba provést v rámci postupů uvedených v bodech 60 a 61 tohoto rozsudku, musí dotýčný členský stát dodržet zejména základní právo na respektování soukromého a rodinného života dotčené osoby, které je zaručeno, v jejich příslušných oblastech působnosti, článkem 7 Listiny základních práv Evropské unie a článkem 8 EÚLP.
- 63 Relevantní je v tomto ohledu okolnost, že – na rozdíl od případu uvedeného v čl. 19 odst. 3 směrnice 2011/95 – osoba, jíž byl status doplňkové ochrany odňat na základě čl. 19 odst. 1 této směrnice ve spojení s jejím článkem 16, neuvedla při přiznání tohoto statusu vědomě příslušný vnitrostátní orgán v omyl.
- 64 Z bodů 60 a 63 tohoto rozsudku nadto plyne, že výklad čl. 19 odst. 1 směrnice 2011/95 ve spojení s jejím článkem 16, který je uveden v bodě 51 tohoto rozsudku, nenarušuje užitečný účinek čl. 19 odst. 3 písm. b) směrnice 2011/95.
- 65 Z výše uvedeného vyplývá, že na položenou otázku je třeba odpovědět tak, že čl. 19 odst. 1 směrnice 2011/95 ve spojení s jejím článkem 16 musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát musí odejmout status doplňkové ochrany, pokud tento status přiznal, aniž byly splněny podmínky pro jeho přiznání, na základě skutečností, které se následně ukázaly být nesprávné, a třebaže dotčené osobě nelze vytknout, že uvedený členský stát při této příležitosti uvedla v omyl.

K nákladům řízení

- 66 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 19 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany, ve spojení s jejím článkem 16 musí být vykládán v tom smyslu, že členský stát musí odejmout status doplňkové ochrany, pokud tento status přiznal, aniž byly splněny podmínky pro jeho přiznání, na základě skutečností, které se následně ukázaly být nesprávné, a třebaže dotčené osobě nelze vytknout, že uvedený členský stát při této příležitosti uvedla v omyl.

Podpisy.